

Obr. 12. Pačlavice. Letecký pohled na místo výzkumu. Foto M. Popelka.
Fig. 12. Pačlavice. Aerial view of the excavation area. Photo by M. Popelka.

Polná (okr. Jihlava)

„Pod Spravedlností“, „V Rovinách“, „V Americe“.

Eneolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Městské muzeum Polná, p. o., a dočasně u náleze.

Lokalizace: WGS-84: 49.4918853N, 15.7343972E. 49.4867403N, 15.7330992E. 49.4775397N, 15.6939550E

Na katastru města Polné objevil v roce 2019 M. Švec tři lokality, které lze rámcově datovat do období eneolitu. Polná se nachází na západní straně Českomoravské vrchoviny, v Havlíčkobrodské pahorkatině, v povodí Sázavy, s průměrnou nadmořskou výškou 521 m. Okolí Polné je tvořeno magmatickými a metamorfními jednotkami moldanubika.

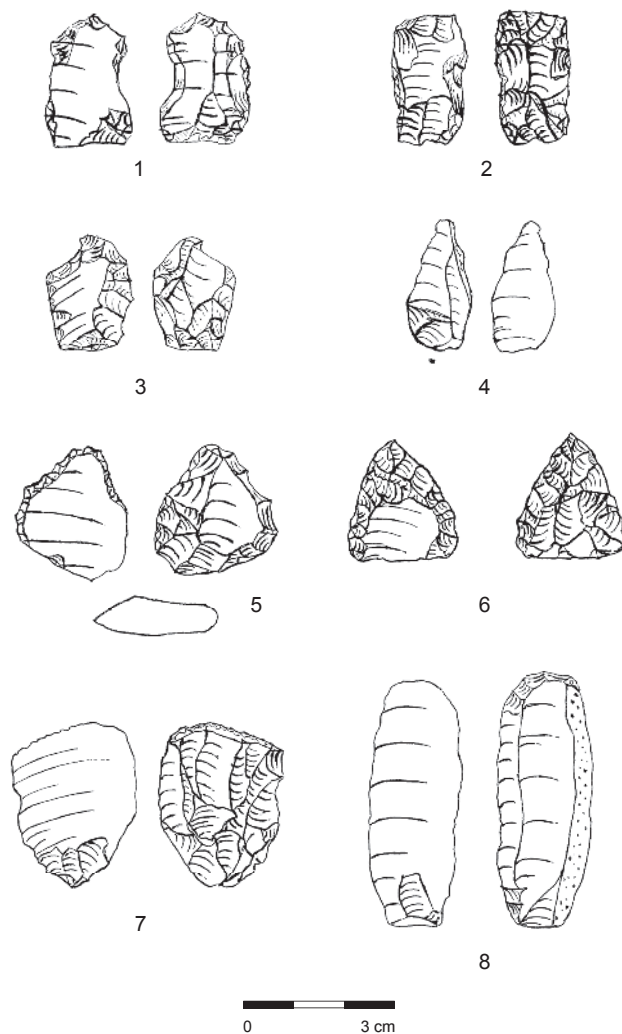
Lokalita Polná 2 se nachází v trati „Pod Spravedlností“ nad Zimovým rybníkem v nadmořské výšce 510–525 m. Jedná se o plochý ostroh obtékaný ze severu i z jihu drobnými vodotečemi. Celá plocha ostrohu je zemědělsky obdělávaná. Kamenná industrie byla nalezena v severní části ostrohu. Dále se zde vyskytla také industrie řazená rámcově do pozdního paleolitu, či mezolitu (viz oddíl Paleolit). Soubor štípané industrie z lokality Polná 2 čítá šest kusů. Dva kusy jsou přepálené a není možno zjistit jejich surovinu. Čtyři zbývající kusy jsou vyrobeny z rohovce typu Krumlovský les (varieta I). Z hlediska technologicko-typologického jsou čtyři artefakty plošně opracované segmenty a vyniká mezi nimi plošně retušovaný obdélníkový segment (obr. 13: 1–3). Pátým artefaktem je hrot s retuší na ventrální straně špičky (obr. 13: 4). Šestým artefaktem je přepálené okrouhlé drásadlo bifaciálně retušované (přiřazení k eneolitu není zcela jisté; obr. 13: 5).

Lokalita Polná 3 se nachází v trati „V Rovinách“, popř. „Na Hlíně“, na severně spadajícím svahu severně od silnice do Záborné. Byly zde vyzvednuty dva kusy štípané industrie. První artefakt v této lokalitě, objevený R. Sehnalem, je vyroben z rohovce typu Krumlovský les (varieta I) a je to plošně opracovaný hrot trojúhelníkového tvaru (obr. 13: 6). Nedaleko od tohoto hrotu byl nalezen kus suroviny – rohovec krakovo-čenstochovské jury s kúrou, jen minimálně opracovaný.

Lokalita Polná 4 se nachází v trati „V Americe“, západně od silnice na Ždírec, na severním svahu kopce s vrcholem 533 m n. m., v nadmořské výšce 523 m. Lokalita je zemědělsky dlouhodobě obhospodařovaná. Soubor štípané industrie z lokality Polná 4

čítá pět kusů. Všechny nálezy jsou vyrobeny z rohovce typu Krumlovský les, varieta I. V souboru je jedno škrabadlo na dlouhé čepeli (obr. 13: 8), tři čepele (4–9 cm) a z dorzální strany plošně retušovaný ústěp s místní retuší na ventrální straně (obr. 13: 7).

Na žádné ze tří zmíněných eneolitických lokalit nebyla doposud nalezena žádná pravěká keramika, která by pomohla datovat nálezy přesněji. Získané artefakty lze srovnat se staršími nálezy z Polné: na katastru Polné byla nalezena keramika (dvě malé dvouuché amfory a velká dvouuchá amfora) a broušená industrie (sekerka a sekeromlat) patřící kultuře se šňůrovou keramikou (Přichystal et al. 1992, 18). Malá amfora byla nalezena na lokalitě Polná 2. Místo ostatních nálezů nebylo blíže popsáno, ale barva i struktura obou keramických nádob je natolik podobná, že se L. Šebela (Přichystal et al. 1992, 18) přiklání k možnosti, že pocházejí ze stejné lokality. Každopádně bifaciálně plošně retušovanou kamennou industrii z Polné 2 je možno spojit s kulturou se šňůrovou keramikou. S ní by mohl být spojen i trojúhelníkový hrot z lokality Polná 3. Zatím nepočtené nálezy z lokality Polná 4 však svým charakterem připomínají spíše kamennou industrii z mladší fáze eneolitu (určení provedl P. Škrdla a J. Bártík). Lze uzavřít, že získané nálezy kamenné industrie potvrzují osídlení, nebo opakované návštěvy katastru Polná lidmi v období mladšího a pozdního eneolitu.

Obr. 13. Polná. Štípaná industrie z lokalit Polná 2 (1–5), Polná 3 (6) a Polná 4 (7, 8). Kresba M. Švec.

Fig. 13. Polná. Chipped stone industry from the Polná 2 (1–5), Polná 3 (6), and Polná 4 (7, 8) sites. Drawing by M. Švec.

Poděkování: doc. Martin Oliva (Moravské zemské muzeum), Petr Škrdl (Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.), Jaroslav Bartík (Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.).

Literatura

Příchystal, A., Šebela, L., Aristid, F. 1992: Geologická charakteristika, přírodní poměry a nástin osídlení ve světle archeologie. In: J. Čejka et al.: *Polná 1242–1992*. Polná: Městský úřad Polná, 9–25.

Summary

In 2019, three sites with stone tools (Fig. 13) dated to the Eneolithic period were discovered in Polná (Jihlava District). The tools are made of Krumlovský les-type chert, and include scrapers, blades, and a triangular point. Pottery finds and polished industry of the Corded Ware culture have been previously discovered in Polná. The artefacts suggest that the Polná area was inhabited or visited by people in the Late Eneolithic period. However, the exact dating of the finds is difficult due to the absence of pottery, but the finds from Polná 2 and Polná 3 can be generally associated with the Corded Ware culture. The finds from Polná 4 are more reminiscent of the stone industry from the later phase of the Eneolithic.

Martin Švec, Jan Krása

Pravčice (okr. Kroměříž)

Ul. Němčická.

Mladší/pozdní eneolit. Hrob, sídliště. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. A 30666.

Lokalizace: WGS-84: 49.3284567N, 17.4932864E

Při budování základní technické vybavenosti v lokalitě Pravčice – Němčická ulice byly částečně prozkoumány dvě archeologické situace. Jednalo se o zemní rýhou narušený kostrový hrob muže, uloženého v rituální skrčené poloze na pravém boku s výrazněji pokrčenými nohama, pravou rukou pokrčenou před obličejem a druhou (výrazně porušeno hlavní zemní rýhou pro pokládku kanalizace a vodovodu) nejspíše také pokrčenou a směřující do oblasti pánve (obr. 14). Jedinec byl uložen v rozměrnější

Obr. 14. Pravčice. Kanalizační rýhou porušený hrob s kostrou ve skrčené poloze. Foto M. Popelka.

Fig. 14. Pravčice. Grave with a skeleton in a crouched position disturbed by a linear sewer trench. Photo by M. Popelka.

obdélné jámě se zaoblenými rohy orientované v delší ose ve směru S–J. Hlava směřovala k jihu s pohledem k východu. Datace hrobu je vzhledem k absenci nálezů nejasná, nicméně tento způsob pohřbívání se objevuje primárně v mladém a pozdním eneolitu a na počátku starší doby bronzové. Druhou situací byla rozměrná zásobní jáma s výrazně podhloubenými stěnami. S podobným tvarem zásobních jam se setkáváme nejčastěji na pravěkých sídlištích od neolitu až po protohistorické období, a kvůli absenci materiálu není možné blíže datovat ani tuto situaci.

Literatura

Neuveдено.

Summary

Burial with a crouched skeleton (Fig. 14) was disturbed by the linear sewer trench during the construction of utility infrastructure for the new residential area in the northern part of Pravčice (Kroměříž District). Furthermore, an undated storage pit was also disturbed by a water supply connection.

Miroslav Popelka, Martin Paulus

Rajhrad (okr. Brno-venkov)

„U Staré Pošty“; Ul. Stará pošta, parc. č. 2113/133, 2113/117.

Kultura zvoncovitých pohárů. Pohřebiště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -600978, -1172849; -600970, -1172840; -600946, -1172854; -600956, -1172865

Záchranný archeologický výzkum proběhl při stavbě autodílny v průběhu jara 2023. Jde o prostor v místní části „U Staré Pošty“ na východním okraji intravilánu obce, mezi silnicí Rajhrad–Sobotovice a stávající průmyslovou zástavbou, jižně od silnice Rajhrad–Syrovice. Jde o polohu na mírném východním svahu v nadmořské výšce 220 m, využívanou dosud jako pole. V bezprostřední blízkosti se nachází drobný bezejmenný příležitostný pravobřežní přítok Svatky s technicky upraveným korytem.

Výzkum navázal na odkryvy v letech 2013 (Parma, Kos 2014) a 2017 (Bíško et al. 2018), kdy bylo zjištěno a prozkoumáno pohřebiště z období kultury se zvoncovitými poháry a z období halštatu.

Obr. 15. Rajhrad. Hrob kultury se zvoncovitými poháry. Foto R. Bíško.

Fig. 15. Rajhrad. Grave of the Bell Beaker culture. Photo by R. Bíško.